

**Szkoła Podstawowa
im. Adama Mickiewicza w Małomicach**

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
Z BIOLOGII**

w roku szk. 2023/2024

Opracowała: Aneta Świtała

Ocenę celującą uzyskuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności biologiczne wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny (wykaz w załączniku) i potrafi stosować je w sytuacjach nietypowych,
- wykazuje doskonałą znajomość: bardzo szerokiego zakresu terminologii biologicznej, pogłębionej metodyki badań biologicznych, różnorodności biologicznej, procesów biologicznych, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- twórczo korzysta z bardzo różnorodnych źródeł w poszukiwaniu, wykorzystaniu i tworzeniu informacji biologicznej,
- doskonale operuje złożonymi procesami myślowymi, tj.: kojarzenie faktów, przetwarzanie informacji, dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych, opiniowanie, wnioskowanie , racjonalne argumentowanie
- proponuje rozwiązania nietypowe w sytuacji problemowej,
- inicjuje, planuje i realizuje projekty biologiczne,
- twórczo rozwija zainteresowania biologiczne i samodzielnie pogłębia wiedzę biologiczną

Ocenę bardzo dobrą uzyskuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności biologiczne wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny (wykaz w załączniku) i potrafi stosować je w sytuacjach trudnych, nieschematycznych,
- wykazuje bardzo dobrą znajomość: szerokiego zakresu pojęć biologicznych, metodyki badań biologicznych, różnorodności biologicznej, procesów biologicznych, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- samodzielnie korzysta z różnorodnych źródeł w poszukiwaniu, wykorzystaniu i tworzeniu informacji biologicznej,
- prawidłowo wykonuje złożone procesy myślowe, np. kojarzenia faktów, przetwarzania informacji, dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych, opiniowania, wnioskowania , argumentowania.

Ocenę dobrą uzyskuje uczeń, który:

- opanował w szerokim zakresie wiadomości i umiejętności biologiczne wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny (wykaz w załączniku) i potrafi stosować je w sytuacjach typowych
- wykazuje dobrą znajomość: pojęć biologicznych, metodyki badań biologicznych, różnorodności biologicznej, procesów biologicznych, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- korzysta ze wskazanych źródeł w poszukiwaniu, wykorzystaniu i tworzeniu informacji biologicznej,
- samodzielnie ukazuje proste związki przyczynowo-skutkowe, wnioskuje , argumentuje.

Ocenę dostateczną uzyskuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności biologiczne wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny (wykaz w załączniku) i potrafi stosować je w sytuacjach typowych
- wykazuje elementarną znajomość: podstawowych pojęć biologicznych, metodyki badań biologicznych, różnorodności biologicznej, podstawowych procesów biologicznych, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- korzysta z prostych źródeł informacji biologicznej,
- dostrzega proste związki przyczynowo-skutkowe,

Ocenę dopuszczającą uzyskuje uczeń, który:

- opanował w bardzo ograniczonym (umożliwiającym kontynuowanie nauki na wyższym szczeblu) zakresie wiadomości i umiejętności biologiczne wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny (wykaz w załączniku) i potrafi stosować je z pomocą nauczyciela w sytuacjach bardzo typowych,
- wykazuje elementarną znajomość: najprostszych pojęć biologicznych, metodyki badań biologicznych, różnorodności biologicznej, podstawowych procesów biologicznych, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- korzysta z bardzo prostych źródeł informacji biologicznej,
- przy pomocy nauczyciela dostrzega bardzo proste związki przyczynowo-skutkowe,

Ocenę niedostateczną uzyskuje uczeń, który :

- nie opanował wiadomości i umiejętności biologicznych wymaganych na ocenę dopuszczającą, w sposób pozwalający na kontynuację nauki na wyższym szczeblu
- nie wykorzystuje swoich predyspozycji intelektualnych w celu uzyskania lepszych wyników w nauce
- demonstruje lekceważący stosunek do przedmiotu (np. nie pracuje na lekcji, nie odrabia zadań domowych, często jest nieprzygotowany do zajęć, zapomina zeszytu, opuszcza lekcje),
- nie poprawia ocen niedostatecznych w ustalonych terminach

ZAŁĄCZNIK

Wymagania ogólne:

I. Znajomość różnorodności biologicznej oraz podstawowych zjawisk i procesów biologicznych. Uczeń:

- 1) opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy;
- 2) wyjaśnia zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w wybranych organizmach i w środowisku;
- 3) przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmem a środowiskiem;
- 4) wykazuje, że różnorodność biologiczna jest wynikiem procesów ewolucyjnych.

II. Planowanie i przeprowadzanie obserwacji oraz doświadczeń; wnioskowanie w oparciu o ich wyniki. Uczeń:

- 1) określa problem badawczy, formułuje hipotezy, planuje i przeprowadza oraz dokumentuje obserwacje i proste doświadczenia biologiczne;
- 2) określa warunki doświadczenia, rozróżnia próbę kontrolną i badawczą;
- 3) analizuje wyniki i formułuje wnioski;
- 4) przeprowadza obserwacje mikroskopowe i makroskopowe preparatów świeżych i trwałych.

III. Posługiwanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Uczeń:

- 1) wykorzystuje różnorodne źródła i metody pozyskiwania informacji;
- 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne i liczbowe;
- 3) posługuje się podstawową terminologią biologiczną.

IV. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów biologicznych. Uczeń:

- 1) interpretuje informacje i wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe między zjawiskami, formułuje wnioski;
- 2) przedstawia opinie i argumenty związane z omawianymi zagadnieniami biologicznymi.

V. Znajomość uwarunkowań zdrowia człowieka. Uczeń:

- 1) analizuje związek między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej;
- 2) uzasadnia znaczenie krwiodawstwa i transplantacji narządów.

VI. Postawa wobec przyrody i środowiska. Uczeń:

- 1) uzasadnia konieczność ochrony przyrody;
- 2) prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych;
- 3) opisuje i prezentuje postawę i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody.

Wymagania szczegółowe dla klasy VI

7. Różnorodność i jedność świata zwierząt:

1) tkanki zwierzęce - uczeń dokonuje obserwacji i rozpoznaje (pod mikroskopem, na schemacie, na zdjęciu lub na podstawie opisu) tkanki zwierzęce (tkanka nabłonkowa, mięśniowa, łączna, nerwowa) i wskazuje ich cechy adaptacyjne do pełnienia określonych funkcji;

2) parzydełkowce - uczeń:

a) przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne i tryb życia parzydełkowców,
b) obserwuje przedstawicieli parzydełkowców (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) wyjaśnia znaczenie parzydełkowców w przyrodzie;

3) płazińce - uczeń:

a) przedstawia środowiska i tryb życia płazińców,

b) obserwuje przedstawicieli płazińców (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) wykazuje związek budowy morfologicznej tasiemców z pasożytniczym trybem życia,

d) przedstawia drogi inwazji płazińców pasożytniczych i omawia sposoby profilaktyki chorób wywoływanych przez wybrane pasożyty (tasiemiec uzbrojony i tasiemiec nieuzbrojony),

e) wyjaśnia znaczenie płazińców w przyrodzie i dla człowieka;

4) nicienie - uczeń:

a) przedstawia środowisko i tryb życia nicieni,

b) dokonuje obserwacji przedstawicieli nicieni (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) przedstawia drogi inwazji nicieni pasożytniczych (włosień, glista i owsik) i omawia sposoby profilaktyki chorób człowieka wywoływanych przez te pasożyty,

d) przedstawia znaczenie nicieni w przyrodzie i dla człowieka;

5) pierścienice - uczeń:

a) przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne oraz przystosowania pierścienic do trybu życia,

b) dokonuje obserwacji poznanych przedstawicieli pierścienic (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) wyjaśnia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka;

6) stawonogi - uczeń:

a) przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne oraz tryb życia skorupiaków, owadów i pajęczaków oraz wskazuje cechy adaptacyjne umożliwiające im opanowanie różnych środowisk,

b) dokonuje obserwacji przedstawicieli stawonogów (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) wyjaśnia znaczenie stawonogów (w tym form pasożytniczych i szkodników) w przyrodzie i dla człowieka;

7) mięczaki - uczeń:

a) przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne oraz tryb życia ślimaków, małży i głowonogów,

b) dokonuje obserwacji przedstawicieli mięczaków (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) wyjaśnia znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka;

8) różnorodność zwierząt bezkręgowych - uczeń identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela jednej z grup wymienionych w pkt 2-7 na podstawie jego cech morfologicznych;

9) ryby - uczeń:

a) dokonuje obserwacji przedstawicieli ryb (zdjęcia, filmy, schematy, hodowle akwariowe itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania ryb do życia w wodzie,

b) określa ryby jako zwierzęta zmiennocieplne,

c) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój ryb,

d) wyjaśnia znaczenie ryb w przyrodzie i dla człowieka;

10) płazy - uczeń:

a) dokonuje obserwacji przedstawicieli płazów (zdjęcia, filmy, schematy, okazy naturalne w terenie itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie,

b) określa płazy jako zwierzęta zmiennocieplne,

c) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój płazów,

d) wyjaśnia znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka;

11) gady - uczeń:

a) dokonuje obserwacji przedstawicieli gadów (zdjęcia, filmy, schematy, okazy naturalne w terenie itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania gadów do życia na lądzie,

b) określa gady jako zwierzęta zmiennocieplne,

c) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój gadów,

d) wyjaśnia znaczenie gadów w przyrodzie i dla człowieka;

12) ptaki - uczeń:

a) przedstawia różnorodność środowisk życia i cech morfologicznych ptaków,

b) dokonuje obserwacji przedstawicieli ptaków (zdjęcia, filmy, schematy, okazy naturalne w terenie itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania ptaków do lotu,

c) określa ptaki jako zwierzęta stałocieplne,

d) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój ptaków,

e) wyjaśnia znaczenie ptaków w przyrodzie i dla człowieka;

13) ssaki - uczeń:

a) przedstawia różnorodność środowisk życia i cech morfologicznych ssaków,

b) dokonuje obserwacji przedstawicieli ssaków (zdjęcia, filmy, schematy, okazy naturalne w terenie, itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania ssaków do życia w różnych środowiskach,

c) określa ssaki jako zwierzęta stałocieplne,

d) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój ssaków,

e) wyjaśnia znaczenie ssaków w przyrodzie i dla człowieka;

14) różnorodność zwierząt kręgowych - uczeń:

a) identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela jednej z gromad kręgowców wymienionych w pkt 9-13 na podstawie jego cech morfologicznych,

b) porównuje grupy kręgowców pod względem cech morfologicznych, rozmnażania i rozwoju oraz wykazuje związek tych cech z opanowaniem środowisk ich życia,

c) przedstawia przykłady działań człowieka wpływających na różnorodność ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków.